

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

TA'LIM JARAYONIDA GEYMIFIKATSION YONDASHUV ORQALI TALABALARNING EVRISTIK-KOGNITIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Jumayeva Habiba G'aforovna,

Buxoro davlat pedagogika instituti
 Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim
 pedagogikasi kafedrası o'qituvchisi, p.f.f.d. (PhD)
habibajumayeva89@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuvdan foydalanish orqali talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Zamonaviy ta'lim sharoitida talabalarni tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki mustaqil izlanadigan, muammoli vaziyatlarda yangi yechim topadigan, bilimlarni tahlil qiladigan va ijodiy fikrlaydigan faol subyekt sifatida shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada geymifikatsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning bilish faolligini oshirish, evristik fikrlashini rivojlantirish, nostandart vaziyatlarda qaror qabul qilish, mustaqil izlanish, muammoni tahlil qilish va ijodiy yechim ishlab chiqish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan. Ballar tizimi, darajalar, topshiriqlarni bosqichma-bosqich bajarish, muammoli o'yin vaziyatlari, raqamli rag'batlantirish vositalari va tezkor qayta aloqa talabalarning evristik-kognitiv faoliyatini faollashtiruvchi muhim pedagogik omillar sifatida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: geymifikatsiya, geymifikatsion yondashuv, evristik qobiliyat, kognitiv qobiliyat, talaba faolligi, bilish faoliyati, ijodiy fikrlash, muammoli vaziyat, pedagogik imkoniyat, interaktiv ta'lim.

PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF DEVELOPING STUDENTS' HEURISTIC- COGNITIVE ABILITIES THROUGH A GAMIFICATION APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Jumayeva Habiba G'aforovna,

Bukhara State Pedagogical Institute,
 Department of Preschool and Primary Education Pedagogy, PhD
habibajumayeva89@gmail.com

Abstract. This article discusses the pedagogical possibilities of developing students' heuristic-cognitive abilities through the use of a gamification approach in the educational process. In modern education, it is important to form students not only as recipients of ready-made knowledge, but also as active subjects who independently search for information, find new solutions in problem situations, analyze knowledge, and think creatively. The article substantiates that the educational process organized on the basis of a gamification approach contributes to increasing students' cognitive activity, developing heuristic thinking, making decisions in non-standard situations, independent inquiry, problem analysis, and creative solution development. Points, levels, step-by-step tasks, problem-based game situations, digital encouragement tools, and instant feedback are analyzed as important pedagogical factors that activate students' heuristic-cognitive activity.

Keywords: gamification, gamification approach, heuristic ability, cognitive ability, student activity, cognitive activity, creative thinking, problem situation, pedagogical possibility, interactive learning.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ ЭВРИСТИКО- КОГНИТИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ГЕЙМИФИКАЦИОННОГО ПОДХОДА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Джумаева Хабиба Гафоровна,

Бухарский государственный педагогический институт,
 кафедра дошкольного и начального образования,
 кандидат педагогических наук (PhD)
habibajumayeva89@gmail.com

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогические возможности развития эвристико-когнитивных способностей студентов посредством использования геймификационного подхода в образовательном процессе. В условиях современного образования важное значение имеет формирование студентов не только как субъектов, воспринимающих готовые знания, но и

как активных участников, способных к самостоятельному поиску, нахождению новых решений в проблемных ситуациях, анализу знаний и творческому мышлению. В статье обосновано, что учебный процесс, организованный на основе геймификационного подхода, способствует повышению познавательной активности студентов, развитию эвристического мышления, принятию решений в нестандартных ситуациях, самостоятельному поиску, анализу проблем и выработке творческих решений. Система баллов, уровни, поэтапные задания, проблемные игровые ситуации, цифровые средства стимулирования и оперативная обратная связь анализируются как важные педагогические факторы активизации эвристико-когнитивной деятельности студентов.

Ключевые слова: геймификация, геймификационный подход, эвристические способности, когнитивные способности, активность студента, познавательная деятельность, творческое мышление, проблемная ситуация, педагогические возможности, интерактивное обучение.

Kirish. Hozirgi kunda ta’lim tizimida yuz berayotgan yangilanishlar o’quv jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etishni talab qilmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, raqamli ta’lim muhitining kengayishi, talabalarning mustaqil ishlash imkoniyatlari ortib borishi ta’lim jarayonida innovatsion metodlardan foydalanish zaruratini kuchaytirmoqda. Ayniqsa, oliy ta’lim muassasalarida talabalarni tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki mustaqil fikrlaydigan, muammoni aniqlaydigan, yangi yechim izlaydigan, o’z bilimlarini tahlil qiladigan va amaliy vaziyatlarda qo’llay oladigan shaxs sifatida shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Zamonaviy ta’lim jarayonida talabalarining evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Evristik qobiliyat talabaning muammoli vaziyatlarda yangi yechim topishi, mustaqil izlanishi, ijodiy taxminlar ilgari surishi, turli variantlarni solishtirishi va eng maqbul yo’lni tanlay olishi bilan bog’liqdir. Kognitiv qobiliyat esa talabaning bilish jarayonlari, ya’ni idrok etish, tushunish, eslab qolish, tahlil qilish, umumlashtirish, taqqoslash, xulosa chiqarish va bilimni yangi vaziyatda qo’llash imkoniyatlarini ifodalaydi. Ushbu ikki qobiliyat o’zaro uzviy bog’liq bo’lib, talabaning intellektual, ijodiy va kasbiy rivojlanishida muhim o’rin tutadi. Ta’lim jarayonida geymifikatsion yondashuvdan foydalanish talabalarining evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish uchun keng pedagogik imkoniyat yaratadi. Geymifikatsiya o’yin elementlarini o’quv jarayoniga maqsadli joriy etish orqali talabalarni faol bilish faoliyatiga jalb etishga xizmat qiladi. Ballar tizimi, darajalar, topshiriqlar ketma-ketligi, mukofotlar, raqamli belgilar, muammoli vaziyatlar, jamoaviy vazifalar va tezkor qayta aloqa talabalarni o’ylashga, izlanishga, qaror qabul qilishga va o’z natijalarini baholashga undaydi. Bunday yondashuv dars jarayonini faqat axborot berish shaklidan chiqarib, talabaning faol fikrlashi va ijodiy izlanishiga asoslangan pedagogik jarayonga aylantiradi.

Geymifikatsion yondashuvning muhim jihati shundaki, u talabada qiziqish, faol ishtirok, raqobat, hamkorlik va natijaga erishish ehtiyojini uyg’otadi. Talaba o’yin elementlari orqali topshiriqni bajarishga kirishar ekan, u nafaqat natija olishga, balki muammoni tushunishga, yechim izlashga, strategiya tanlashga va o’z faoliyatini boshqarishga harakat qiladi. Aynan shu jarayonda uning evristik-kognitiv qobiliyatlari rivojlanadi. Shu sababli ta’lim jarayonida geymifikatsion yondashuvdan foydalanish talabalarining bilish faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini kuchaytirish va ijodiy yondashuvini shakllantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili. Pedagogik adabiyotlarda evristik ta’lim talabalarining mustaqil izlanishi, ijodiy fikrlashi va muammoli vaziyatlarda yangi bilimlarni kashf etishi bilan bog’liq jarayon sifatida talqin qilinadi. Evristik yondashuvda talaba tayyor javobni eslab qolmaydi, balki o’qituvchi tomonidan yaratilgan muammoli vaziyat, savol yoki topshiriq asosida mustaqil ravishda yechimga keladi. Bunday jarayon talabaning tafakkur faolligini oshiradi, uni izlanishga undaydi va o’quv materialini chuqurroq anglashga yordam beradi. Evristik qobiliyatlar ayniqsa zamonaviy ta’limda muhimdir, chunki bugungi kunda mutaxassisdan faqat ma’lumotga ega bo’lish emas, balki uni tahlil qilish, qayta ishlash va yangi vaziyatlarda qo’llash talab etiladi.

Kognitiv qobiliyatlar esa talabaning bilish jarayonlarini tashkil etuvchi muhim intellektual imkoniyatlar majmuasidir. Idrok, diqqat, xotira, tafakkur, tasavvur, tahlil, sintez, umumlashtirish va xulosa chiqarish kognitiv faoliyatning asosiy tarkibiy qismlaridir. O’quv jarayonida kognitiv qobiliyatlar rivojlangan talaba mavzuni yuzaki o’zlashtirmaydi, balki uning mazmunini anglaydi, asosiy g’oyani

ajratadi, sabab-oqibat bog‘lanishlarini aniqlaydi va olingan bilimni amaliy faoliyatda qo‘llashga intiladi. Shu sababli oliy ta’limda talabalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish ta’lim samaradorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Geymifikatsion yondashuv evristik va kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishda o‘ziga xos pedagogik imkoniyatlarga ega. Chunki o‘yin elementlari asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida talaba topshiriqni bajarish uchun faollik ko‘rsatadi, maqsadga erishishga intiladi, xatolarini tahlil qiladi va keyingi bosqichga o‘tish uchun yangi strategiya ishlab chiqadi. Bu esa talabaning bilish jarayonlarini faollashtiradi. Masalan, darajali topshiriqlar talabaning oddiydan murakkabga qarab fikrlashini rivojlantirsa, muammoli o‘yin vaziyatlari uning mustaqil yechim topish qobiliyatini kuchaytiradi. Tezkor qayta aloqa esa xatolarni anglash va ularni tuzatish orqali kognitiv nazoratni shakllantiradi.

Geymifikatsiya ta’lim jarayonida talabaning motivatsiyasini oshirish bilan birga, uning mustaqil bilish faoliyatini ham rivojlantiradi. O‘yin elementlari yordamida tashkil etilgan darslarda talaba o‘z natijasini ko‘radi, bajarilgan topshiriqlar asosida keyingi maqsadlarni belgilaydi va o‘z faoliyatini rejalashtiradi. Bunday jarayon talabaning metakognitiv qobiliyatlarini ham kuchaytiradi. Metakognitiv faoliyat talabaning o‘z fikrlash jarayonini anglash, nazorat qilish va boshqarish qobiliyatidir. Talaba o‘yinli topshiriqni bajarish jarayonida “qanday o‘yladim?”, “qaysi yo‘lni tanladim?”, “qaysi xato natijaga ta’sir qildi?”, “keyingi safar qanday strategiya qo‘llashim kerak?” kabi savollarga javob izlaydi. Bu esa uning evristik-kognitiv rivojlanishiga xizmat qiladi. Pedagogik texnologiyalar bo‘yicha olib borilgan ilmiy qarashlarda ta’lim jarayonining samaradorligi o‘quvchining yoki talabaning faolligi bilan belgilanadi. Faol ta’lim muhitida talaba mustaqil fikr yuritadi, savol beradi, muammoni tahlil qiladi, turli yechimlarni solishtiradi va o‘z fikrini asoslaydi. Geymifikatsion yondashuv aynan shunday muhitni yaratishga yordam beradi. Unda talaba passiv tinglovchi emas, balki ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Shu jihatdan geymifikatsion yondashuvni evristik-kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish bilan bog‘lash ilmiy va metodik jihatdan asosli hisoblanadi.

Metodologiya. Ta’lim jarayonida geymifikatsion yondashuv orqali talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish uchun, avvalo, o‘quv maqsadi aniq belgilanishi zarur. Har bir o‘yin elementi darsning mazmuni, mavzu maqsadi va kutilayotgan natijalar bilan bog‘langan bo‘lishi kerak. Geymifikatsiya faqat darsni qiziqarli qilish vositasi emas, balki talabaning fikrlashini, izlanishini, muammoni hal qilishini va bilimni mustaqil o‘zlashtirishini ta’minlovchi pedagogik mexanizm sifatida qo‘llanilishi lozim. Agar o‘yin elementlari ta’lim mazmunidan ajralgan holda ishlatilsa, ular talabani asosiy maqsaddan chalg‘itishi mumkin. Shu sababli o‘qituvchi geymifikatsion topshiriqlarni ishlab chiqishda mavzu mazmuni, talabalarning tayyorgarlik darajasi, darsning didaktik vazifalari va baholash mezonlarini hisobga olishi zarur.

Geymifikatsion yondashuvda muammoli vaziyatlardan foydalanish evristik-kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishning muhim metodik shartidir. Muammoli vaziyat talabani o‘ylashga, savolga javob izlashga, taxmin qilishga va yangi yechim ishlab chiqishga undaydi. Masalan, talabaga tayyor nazariy ma’lumot berish o‘rniga, unga muayyan pedagogik vaziyat, bahsli masala yoki amaliy muammo taqdim etiladi. Talaba ushbu vaziyatni tahlil qiladi, sabablarini aniqlaydi, yechim variantlarini ishlab chiqadi va eng maqbul yo‘lni tanlaydi. Agar bu jarayon geymifikatsion shaklda, ya’ni darajalar, ballar, jamoaviy raqobat yoki topshiriq bosqichlari orqali tashkil etilsa, talabaning qiziqishi va faolligi yanada ortadi.

Darajali topshiriqlar evristik-kognitiv rivojlanishda samarali vosita hisoblanadi. Bunda talabalar topshiriqlarni oddiydan murakkabga qarab bajaradi. Dastlabki bosqichlarda ular asosiy tushunchalarni aniqlaydi, keyingi bosqichlarda tahlil qiladi, solishtiradi, umumlashtiradi va yakunda ijodiy yechim ishlab chiqadi. Bunday ketma-ketlik talabaning kognitiv faoliyatini tizimli shakllantiradi. Har bir bosqichda talaba o‘z bilimini qo‘llaydi, xatolarini ko‘radi va keyingi darajaga o‘tish uchun o‘z fikrlash strategiyasini takomillashtiradi. Darajalar tizimi talabaning o‘quv jarayonidagi rivojlanish yo‘lini aniq ko‘rsatadi va uni faol harakat qilishga undaydi. Ballar tizimi ham evristik-kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Biroq ballar faqat natijani baholash vositasi sifatida emas, balki fikrlash jarayonini rag‘batlantiruvchi omil sifatida qo‘llanilishi lozim. Masalan, talaba faqat to‘g‘ri javob uchun emas, balki yangi g‘oya ilgari surgani, muammoni turli yo‘l bilan tahlil qilgani, dalil keltirgani, guruh muhokamasida faol qatnashgani yoki mustaqil xulosa chiqargani uchun ham ball olishi mumkin. Bunday baholash talabaning evristik izlanishini qo‘llab-quvvatlaydi. Natijada talaba faqat tayyor javobni topishga emas, balki fikrlash, izlash va asoslashga intiladi.

Geymifikatsion yondashuvda jamoaviy topshiriqlardan foydalanish talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega. Guruhda ishlash jarayonida talabalar o‘z fikrlarini bildiradi, bir-birining qarashlarini tahlil qiladi, yechim variantlarini solishtiradi va umumiy xulosaga keladi. Bunday jarayonda kognitiv faollik bilan birga kommunikativ va ijtimoiy ko‘nikmalar ham rivojlanadi. Talaba o‘z fikrini asoslashga, boshqalarning fikrini tinglashga va qaror qabul qilishda dalillarga tayanishga o‘rganadi. Agar guruhli faoliyat o‘yin shaklida, masalan, jamoaviy missiya, intellektual musobaqa yoki muammoli ssenariy asosida tashkil etilsa, talabalar yanada faolroq ishtirok etadi. Tezkor qayta aloqa geymifikatsion ta’limning muhim tarkibiy qismidir. Talaba topshiriqni bajarib, darhol natija yoki izoh olsa, u o‘z xatosini vaqtida anglaydi va keyingi bosqichda uni tuzatishga harakat qiladi. Bunday qayta aloqa kognitiv nazoratni kuchaytiradi. Talaba nimani bilishini, nimani tushunmaganini va qaysi yo‘nalishda ishlashi kerakligini aniqlaydi. Qayta aloqa faqat “to‘g‘ri” yoki “noto‘g‘ri” shaklida bo‘lmasligi, balki rivojlantiruvchi xarakterga ega bo‘lishi zarur. Masalan, “fikringizni dalil bilan asoslang”, “muammoning boshqa yechimini ham ko‘rib chiqing”, “xulosangizni amaliy vaziyat bilan bog‘lang” kabi izohlar talabaning fikrlashini chuqurlashtiradi.

Muhokama. Geymifikatsion yondashuv orqali evristik-kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirishda o‘qituvchining pedagogik mahorati muhim ahamiyatga ega. O‘qituvchi o‘yin elementlarini dars mazmuniga mos tanlashi, ularni maqsadli qo‘llashi va talabaning faolligini to‘g‘ri yo‘naltirishi lozim. Geymifikatsiya darsni shunchaki o‘yinga aylantirish emas, balki o‘quv maqsadiga xizmat qiladigan interaktiv ta’lim muhitini yaratishdir. Bunda o‘qituvchi talabalarga tayyor bilimni berish bilan cheklanmaydi, balki ularni savol berishga, izlanishga, tahlil qilishga va mustaqil xulosa chiqarishga undaydi. Evristik-kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish uchun topshiriqlarning mazmuni muhim hisoblanadi. Topshiriqlar faqat eslab qolishga emas, balki tahlil qilish, taqqoslash, muammoga yechim topish, yangi g‘oya ishlab chiqish va xulosa chiqarishga yo‘naltirilishi kerak. Masalan, “ta’rifni ayting” shaklidagi topshiriqdan ko‘ra, “ushbu tushunchani amaliy vaziyatda qo‘llang”, “muammoning ikki xil yechimini taklif qiling”, “berilgan vaziyatdagi xatoni aniqlang”, “o‘z yechimingizni asoslang” kabi topshiriqlar talabaning evristik-kognitiv faoliyatini kuchaytiradi. Geymifikatsion shaklda bunday topshiriqlar talabalarda qiziqish va ijodiy faollikni yanada oshiradi.

Geymifikatsion yondashuv talabalarni mustaqil izlanishga undaydi. Talaba topshiriqni bajarish jarayonida ma’lumot izlaydi, mavjud bilimlarini qo‘llaydi, yangi g‘oya ishlab chiqadi va natijani taqdim etadi. Bu jarayon evristik faoliyatning asosiy belgilaridan biridir. Mustaqil izlanish talabaning bilimga bo‘lgan munosabatini o‘zgartiradi. U bilimni tayyor shaklda qabul qilmaydi, balki uni izlash, tanlash, qayta ishlash va qo‘llash jarayonida faol ishtirok etadi. Natijada uning kognitiv mustaqilligi rivojlanadi. Geymifikatsion muhitda xato qilish jarayoni ham o‘rganishning tabiiy qismi sifatida qabul qilinadi. An’anaviy ta’limda ayrim talabalar xato qilishdan qo‘rqishi mumkin. O‘yin elementlari asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida esa xato keyingi urinish uchun tajriba sifatida qaraladi. Talaba birinchi urinishda muvaffaqiyatga erisha olmasa, keyingi bosqichda strategiyasini o‘zgartiradi. Bu jarayon evristik fikrlashni rivojlantiradi, chunki talaba muammoni hal qilishning turli yo‘llarini sinab ko‘radi. Shu jihatdan geymifikatsion yondashuv talabada qat’iyat, izlanish, sabr va ijodiy yondashuvni shakllantiradi.

Talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar bilan uyg‘unlashgan geymifikatsiya yanada samarali natija beradi. Elektron platformalar, onlayn testlar, interaktiv viktorinalar, virtual missiyalar, raqamli reytinglar va elektron portfolio talabalarning faoliyatini kuzatish, natijalarini baholash va rivojlanish dinamikasini aniqlash imkonini beradi. Masalan, elektron portfolio talabaning bajarilgan topshiriqlari, ijodiy ishlari, refleksiv yozuvlari va tahliliy xulosalarini jamlashga xizmat qiladi. Talaba o‘z ishlarini ko‘rib, rivojlanish yo‘lini tahlil qiladi va keyingi maqsadlarini belgilaydi. Geymifikatsion yondashuv talabalarda tanqidiy fikrlashni ham rivojlantiradi. Talaba muammoli vaziyatni hal qilishda ma’lumotlarni tekshiradi, dalillarni solishtiradi, turli fikrlarni baholaydi va asoslangan qaror qabul qiladi. Bu jarayonda u faqat bilimni takrorlamaydi, balki uni tahlil qiladi va yangi mazmunda qo‘llaydi. Tanqidiy fikrlash evristik-kognitiv qobiliyatlarining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Chunki yangi yechim topish uchun talaba avvalo mavjud holatni chuqur anglay olishi, muammoning sabablarini aniqlashi va turli variantlarni baholay olishi kerak.

Ta’lim jarayonida geymifikatsion yondashuvni samarali qo‘llash uchun shaffof baholash mezonlari ham zarur. Talaba qaysi faoliyati uchun ball olishini, qanday topshiriq qanday mezon asosida baholanishini va keyingi darajaga o‘tish uchun nimalarni bajarishi kerakligini aniq bilishi kerak. Baholash mezonlari tushunarli bo‘lsa, talaba o‘z faoliyatini ongli rejalashtiradi. Shu bilan birga, baholash faqat

yakuniy natijaga emas, balki fikrlash jarayoni, mustaqil izlanish, yangi g'oya, dalillash va xulosa chiqarishga ham qaratilishi kerak.

Natija. Ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuvdan foydalanish talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishda ijobiy natijalar beradi. Geymifikatsiya elementlari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda talabalar dars jarayonida faol ishtirok etadi, topshiriqlarni bajarishga qiziqadi, muammoli vaziyatlarni tahlil qiladi va yangi yechimlar ishlab chiqishga harakat qiladi. Ballar tizimi, darajalar, o'yinli topshiriqlar, jamoaviy vazifalar va tezkor qayta aloqa talabalarning bilish faolligini oshiradi hamda ularni mustaqil izlanishga yo'naltiradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, geymifikatsion yondashuv talabada faqat o'quv motivatsiyasini emas, balki chuqur bilish faoliyatini ham rivojlantiradi. Talaba topshiriqni bajarishda maqsad qo'yadi, muammoni tahlil qiladi, turli yechimlarni sinab ko'radi, xatolarini aniqlaydi va keyingi bosqichda o'z strategiyasini takomillashtiradi. Bu esa uning evristik fikrlashini kuchaytiradi. Kognitiv jihatdan esa talaba mavzuni tushunish, tahlil qilish, umumlashtirish va amaliy vaziyatda qo'llash ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Geymifikatsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida talabalar nostandart vaziyatlarda qaror qabul qilishga o'rganadi. Muammoli o'yin ssenariylari, vaziyatli topshiriqlar va ijodiy missiyalar talabalardan tayyor javobni emas, balki mustaqil yechimni talab qiladi. Bunday sharoitda talaba o'z bilimlarini qayta ishlaydi, mavjud tajribasini qo'llaydi va yangi xulosa chiqaradi. Bu jarayon kasbiy tayyorgarlik uchun ham muhimdir, chunki kelajak mutaxassisi turli amaliy vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila olishi kerak. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, geymifikatsion yondashuv talabalarda hamkorlikda fikrlash va jamoaviy muammo hal qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Guruhli o'yin topshiriqlarida talabalar bir-biri bilan fikr almashadi, turli g'oyalarni muhokama qiladi, yechim variantlarini solishtiradi va umumiy xulosaga keladi. Bu jarayon talabalarning ijtimoiy faolligini oshirish bilan birga, kognitiv faoliyatini ham faollashtiradi. Chunki muhokama jarayonida har bir talaba o'z fikrini asoslashga, boshqalar qarashini tahlil qilishga va dalillar asosida xulosa chiqarishga harakat qiladi.

Geymifikatsion yondashuv yordamida talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish ularning kasbiy shakllanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, pedagogik yo'nalishda tahsil olayotgan talabalar uchun bu jarayon muhimdir. Bo'lajak pedagog ijodiy fikrlay olishi, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi, o'quvchilarni mustaqil izlanishga yo'naltira olishi va dars jarayonida interaktiv metodlardan samarali foydalanishi kerak. Geymifikatsion yondashuv asosida shakllangan evristik-kognitiv qobiliyatlar bo'lajak pedagogning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuv orqali talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuv talabalarni o'quv jarayonida faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlashga, muammoli vaziyatlarni tahlil qilishga, yangi yechimlar ishlab chiqishga va o'z bilimlarini amaliy vaziyatlarda qo'llashga undaydi. Geymifikatsiya elementlari dars jarayonini qiziqarli, interaktiv va natijaga yo'naltirilgan shaklda tashkil etishga yordam beradi.

Geymifikatsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida talabalarning evristik fikrlashi, kognitiv faolligi, tanqidiy tahlil qilish qobiliyati, ijodiy yondashuvi va mustaqil izlanish ko'nikmalari rivojlanadi. Ballar tizimi, darajalar, muammoli o'yin vaziyatlari, jamoaviy topshiriqlar, raqamli rag'batlantirish vositalari va tezkor qayta aloqa talabalarni o'z bilimlarini chuqurroq anglashga va yangi bilimlarni faol o'zlashtirishga yo'naltiradi. Bunday yondashuvda talaba tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki o'z bilimini yaratishga intiluvchi faol subyekt sifatida shakllanadi. Geymifikatsion yondashuv talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishda katta pedagogik imkoniyatlarga ega. Mazkur yondashuv oliy ta'lim jarayonida talabalarning bilish faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ijodiy izlanishga yo'naltirish va kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuvdan maqsadli, tizimli va metodik jihatdan asoslangan holda foydalanish zamonaviy pedagogik amaliyotning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006.
2. Mavlonova R., To'rayeva O., Xoliqberdiyev K. Pedagogika. - Toshkent: O'qituvchi, 2021.
3. Hasanboyev J., Turg'unov S. Pedagogika nazariyasi va tarixi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

4. Yo'ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar asoslari. - Toshkent: O'qituvchi, 2021.
5. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari. - Toshkent: Fan, 2020.
6. Ishmuhamedov R.J., Yuldashev M. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Nihol, 2016.
7. Sayidahmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya, 2003.
8. Avliyoqulov N.X. Zamonaviy o'qitish texnologiyalari. - Toshkent: Fan, 2020.
9. Jo'rayev R.H. Ta'limda interfaol metodlar. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
10. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To'rayev A.B. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. - Toshkent: Sano-standart, 2015.
11. Ro'ziyeva D.I., Usmonboyeva M.H., Holiqova Z. Interfaol metodlar: mohiyati va qo'llanilishi. - Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
12. Ziyomhammadov B. Pedagogik mahorat asoslari. - Toshkent: Tibbiyot kitobi, 2009.

Ikramova Aziza Aminovna , Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv o'rganish tizimlari orqali talabalarning individual ta'lim trayektoriyasini loyihalash	136
Jumaniyozova Shahnoza Rajabboy qizi , Alohida ehtiyojmand bolalar bilan ishlashning psixologik xususiyatlari	142
Jumayeva Azizabonu Mo`min qizi , Pragmatik yondashuv orqali talabalarni refleksiv kompetensiyalarini takomillashtirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	147
Jumayeva Habiba G'aforovna , Ta'lim jarayonida geymifikatsion texnologiyalar vositasida talabalarning o'z-o'zini baholash kompetensiyasini rivojlantirish	156
Hakimova Nargiza Supxonovna, Kattayeva Mehrangiz Nabiyevena , Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kreativ fikrlashga yo'naltirilgan innovatsion texnologiyalar	162
Nadirxanovna Nozima Alisherovna , Yozma madaniyatlararo muloqotni o'rgatishda talabalarning sotsiologiyistik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	167
Очиллов Фарход Эгамбердиевич , Трансформация семейных традиций и их влияние на патриотическое воспитание молодого поколения в Узбекистане	171
Qurbonova Nafisa Saidjonovna , Differensiyal ta'lim va uning pedagogik ahamiyati	178
Qo'ldoshev Mehriddin Avezmurodovich , Ahmad Donish ma'rifatparvarlik g'oyalari asosida yoshlarda ma'naviy-axloqiy kamolotni shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	182
G.V. Izbullayeva, Baxodirova Xalimabonu Baxodirovna , Bo'lajak o'qituvchilarning media-kommunikativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi	187
Qo'chqorov Nodir Bozorovich , Talabalarda iqtisodiy savodxonlik madaniyatini shakllantirishning innovatsion va intensiv ko'rinishlari	192
Sadullayeva Zarnigor To'liqinjonovna , Talabalarning o'z-o'zini tarbiyalash darajasini diagnostika qilish va monitoring tizimi	197
Safarova Nigora Nasillovna , Transformativ ta'limning metodologik asoslari: Tanqidiy pedagogika, refleksiv yondashuv va sotsiokonstruktivizm integratsiyasi	204
Teshayeva Dilnoza Chori qizi , Talabalarda ekologik mas'uliyat rivojlanishining pedagogik-psixologik omillari	210
D.I. Normatova , Ingliz tili o'qituvchilarini kreativ yondashuv asosida maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	217
Jumayeva Habiba G'aforovna , Ta'lim jarayonida geymifikatsion yondashuv orqali talabalarning evristik-kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	222
Raximbayeva Gulyora Ulug'bekovna , Talabalarda media madaniyat va ijtimoiy identifikatsiya o'rtasidagi bog'liqlik	228
Hamdamova Nigora Olimovna , Pedagogical approaches and methods in understanding semantic content	234
Yaxyayeva Shoiraxon Toxirboyevna , Milliy kontent vositasida bolada tahliliy fikrlashni shakllantirish metodikasi	240
Filologiya fanlari	
Зиядуллаева Гульчехра Фатилло Кызы , Семантические синонимы глагола "Пить чай" И их стилистические особенности	245
Choriyeva Mehriniso Qiyomiddinovna , XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Buxoro adabiy muhiti va Abdurahmon Tamkin Buxoriyning adabiy merosi	250
Axmedova Dildora Bahodirovna, Jo'rayeva Mohigul Baxtiyor qizi , O'quvchilarning nutqiy etiket kompetensiyasini rivojlantirish masalalari	255
Ahatova Durdona Davron qizi , Omon Muxtor hikoyalaridagi badiiy zamon va inson tasvirining o'ziga xosliklari	260
Baxtiyorova Durdona Ixtiyor qizi , "Korpus texnologiyalari va sun'iy intellekt integratsiyasi asosida ingliz tilida og'zaki nutq hamda o'qib tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish"	264
Nosirova Dilfuza Mustafoyevna , Masallarning kelib chiqishi va rivojlanish bosqichlari	271
Nosirova Nodirabegim Nodirovna , Til o'rganish jarayonida sun'iy intellektning integratsiyasi: Lingvistik kompetensiyani shakllantirish, o'quv jarayonini shaxsiylashtirish va ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari	275
To'raboyeva Muqaddas, Pirimova Madina Ramazonovna , Ona tili o'qitish metodikasining zamonaviy konsepsiyasi: Taqiqotlar va yondashuvlar (alijon hamroyevning ilmiy maktabi misolida)	279
Ijtimoiy fanlar	